

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1434

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

Fecr Yayınları

Yayın No | Publication Number: 882

Kitap Adı: Amr b. Âs Hayatı, Rivâyetleri, Tenkitler

Book Title (English): Amr Ibn Al-Âs His Life, Narrations, Criticisms

ISBN: 978-625-6123-35-9

DOI: doi.org/10.70458/fcr.9786256123359

Yazar | Author: Abdullah ÇİMEN | orcid.org/0000-0003-2069-0769

Kurum | Institution: Uşak Üniversitesi

ROR ID: ror.org/05es91y67

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book – Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 153

Yayın Tarihi | Publication Date: Ekim | October 2024

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRCM | İslam tarihi | Islamic history

BISAC: REL037040 | İslam - Tarih | Religion - Islam - History

THEMA: HRCC2 | Sahabe hayatları | Lives of the Sahaba

LC: BP75 | İslam'da sahabeler | Companions of the Prophet

Atf Bilgisi | Cite as: Çimen, Abdullah. *Amr b. Âs Hayatı, Rivâyetleri, Tenkitler*– Ankara: Fecr Yayınları, 2024.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

AMR B. ÂS

Hayatı, Rivâyetleri, Tenkitler

Abdullah ÇİMEN

Ankara 2024

Yazar Hakkında | About the Author

Abdullah ÇİMEN

1991’de Konya’da doğdu. 2009’da Konya Anadolu İmam Hatip Lisesi’nden, 2014’te Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nden mezun oldu. “Râvi Olarak Amr b. Âs ve Rivâyetleri” teziyle yüksek lisansını, “Kâdî Beyzâvî’nin Tuhfetü’l-Ebrâr’ı ile İbn Melek’in Şerhu Mesâbîhi’s-Sünne’sinin Muhteva ve Yöntem Açısından Mukayesesi” teziyle de doktora-sını tamamladı. 2015 yılında Uşak Üniversitesi’nde araştırma görevlisi olarak başladığı görevine devam etmektedir. Evli ve 3 çocuk babasıdır.

Abdullah ÇİMEN

He was born in Konya in 1991. He graduated from Konya Anatolian Imam Hatip High School in 2009 and from Marmara University Faculty of Theology in 2014. He completed his master's degree with the thesis "Amr b. As as a narrator and his narrations" and his PhD with the thesis "A comparison of Kâdî Bayzâvî's Tuhfah al-Abrâr and Ibn Melek's Sharhi Masâbîh al-Sunnah in terms of content and method". In 2015 he started working as a research assistant at Uşak University. He is married with three children.

Kitap Hakkında

Amr b. Âs

Hayatı, Rivâyetleri, Tenkitler

Amr b. Âs İslâm tarihinde ve hadis tarihinde önemli bir yere sahiptir. İslâm'ın ilk dönemlerinde siyâsî olaylarda önemli rol oynamış, Hz. Peygamber'den de birçok hadis rivâyet etmiştir. Müslüman olmadan önce Hz. Peygamber'e karşı savaşmış, Müslüman olduktan sonra da İslâm'a çok büyük faydaları dokunmuştur. Suriye, Filistin ve Mısır'ın fethini gerçekleştiren kumandanlardan biridir. Özellikle siyâsî kişiliği sebebiyle tartışılmış, hakkında çok şey söylenmiş, haksız birtakım eleştirilere de maruz kalmıştır. Bu çalışmada onun bu yönü araştırılmış ve hakkında söylenenlerin doğru olmadığı ortaya çıkmıştır. Amr b. Âs bir râvi olarak Hz. Peygamber'den hadis de nakletmiştir. Naklettiği hadislerin hemen hemen hepsi güvenilir kaynaklarda yer almıştır. Yapılan araştırmalarda rivâyetlerinin ağırlıklı olarak sahih, râvilerinin de güvenilir olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Amr b. Âs, Sahâbe, Tenkit, Hadis, Râvi.

About the Book

Amr Ibn Al-Âs

His Life, Narrations, Criticisms

Amr ibn al-Âs occupies a significant place in the history of Islam and hadith. He played a crucial role in the political events during the early times of Islam and also narrated numerous hadiths from the Prophet. Despite having fought against the Prophet before becoming Muslim, he made great contributions to Islam after he embraced Islam. He was one of the commanders who conquered Syria, Palestine and Egypt. There have been many discussions and discourses on him regarding his political character and he is object to certain critics as well. In this study, this aspect of Amr ibn al-Âs is explored and it arouse that the things have been told about him are not actually true. As a companion, being a narrator of the hadiths from the Prophet, almost all of the hadiths he narrated are found within the reliable sources. As a result of the study, it came out that his narrations are mainly sound (*sahih*) and the narrators of the narrations are reliable.

Keywords: Amr b. al-Âs, Companions, Criticism, Hadith, Transmitter.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	11
ÖN SÖZ	13
GİRİŞ	15
ÇALIŞMANIN METODU VE KAYNAKLARI	15
I. Çalışmanın Metodu	15
II. Çalışmanın Kaynakları	16

BİRİNCİ BÖLÜM

AMR B. ÂS'IN HAYATI VE KENDİSİNE YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER --	19
I. AMR B. ÂS'IN HAYATI	19
A. İSLAM ÖNCESİ HAYATI	19
1. İsmi, Nesebi ve Doğumu	19
2. Gençliği ve Yetişkinlik Dönemi	20
3. Müslüman Olmadan Önce Katıldığı Savaşlar	21
3.1. Uhud Savaşı	21
3.2. Hendek Savaşı	22
B. İSLAM SONRASI HAYATI	22
1. Müslüman Olması	22
2. Müslüman Olduktan Sonra Katıldığı Savaşlar	24
2.1. Zâtüsselâsil Seriyyesi	24
2.2. Ecnâdeyn Savaşı	25
2.3. Filistin'in Fethi	26
2.4. Yermük Savaşı	27
2.5. Mısır'ın Fethi	28
2.6. Sıffin Savaşı ve Hakem Olayı	29
3. Aile Hayatı	30
4. Vefatı	31
C. FAZİLETİ ve HİZMETLERİ	31
1. Fazileti	31
2. Hizmetleri	33
II. AMR B. ÂS'A YÖNELTİLEN ELEŞTİRİLER	34
A. AMR B. ÂS'IN ŞAHSINA YÖNELİK ELEŞTİRİLER	34
1. İskenderiyye Kütüphanesi'ni Yaktırdığı İddiası	34

2. İsyân Hareketlerini Desteklediği İddiası -----	36
3. Hadislerde Amr b. Âs'ın Yerildiği İddiası -----	37
4. Şahsiyetine Yönelik Fadl b. Şâzân'ın Tenkitleri -----	40
5. İslâm'a Gönülden Girmedeği İddiası -----	40
B. AMR B. ÂS'IN HADİS UYDURDUĞU İDDİASI -----	41

İKİNCİ BÖLÜM

AMR B. ÂS'IN RİVÂYETLERİ VE RÂVİLERİ -----	45
I. AMR B. ÂS'IN RİVÂYETLERİ -----	45
A. RİVÂYETLERİN KONULARINA GÖRE TASNİFİ -----	46
1. İmân -----	46
2. İ'tisâm -----	60
3. Tahâre -----	62
4. Salât -----	69
5. Kırâât -----	73
6. Siyâm -----	78
7. Ahkâm -----	82
8. Hudûd -----	87
9. Cihâd -----	90
10. Kader -----	94
11. İstiâze -----	95
12. Cennet -----	97
13. Fiten -----	100
14. İsti'zân -----	108
15. Zühd -----	110
16. Sıfetü'l-kıyâme -----	114
17. Menâkıb -----	116
B. RİVÂYETLERİN KAYNAKLARA GÖRE DAĞILIMI -----	125
II. AMR B. ÂS'IN RÂVİLERİ -----	125
A. RÂVİ OLARAK AMR B. ÂS -----	126
B. AMR B. ÂS'TAN ÇOK RİVÂYETTE BULUNAN RÂVİLER -----	126
Ali b. Rabâh el-Lahmî -----	126
Abdurrahman b. Sâbit -----	126
C. DİĞER RÂVİLERİ -----	126
D. RÂVİLERİN CERH ve TA'DİL AÇISINDAN DURUMLARI -----	128

SONUÇ -----	131
TABLÖLER -----	133
A. HADİSLERİN TAHRÎCİNDE ESAS ALINAN KAYNAKLAR-----	133
B. İSNÂD ANALİZİNDE YARARLANILAN KAYNAKLAR-----	134
C. RİVÂYETLERİN KAYNAKLARA GÖRE DAĞILIMI -----	135
D. HADİSLERİN SİHHAT DURUMLARINA GÖRE DAĞILIMI ----	137
BİBLİYOGRAFYA -----	139
DİZİN -----	149

KISALTMALAR

a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
a.s.	: aleyhisselâm
b.	: b. (ođlu)
bkz.	: bakınız
<i>DİA</i>	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
dđr.	: diđerleri
H.z.	: Hazreti
h.	: hicrî
<i>İA</i>	: İslâm Ansiklopedisi
m.	: milâdî
M.Ö.	: milattan önce
M.S.	: milattan sonra
ö.	: ölüm tarihi
r.a.	: radıyallâhu anh
s.	: sayfa
s.a.v.	: sallallâhu aleyhi ve sellem
thk.	: tahkik eden
ts.	: tarihsiz

ÖN SÖZ

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Âlemlerin Rabbi olan yüce Allah’a hamd ve senâ, sevgili Peygamberimiz’e, âline ve ashâbına salât ve selâm olsun.

İslâm dini Allah tarafından Hz. Peygamber vasıtasıyla bütün insanlara gönderilen en mükemmel ve en son dindir. Allahü Teâlâ elçisine bu dinin ana kaynağı olan Kur’ân-ı Kerîm’i indirmiş ve bunu insanlara eksiksiz bir şekilde tebliğ etmesini istemiş, ayrıca inen âyetleri açıklamakla görevlendirmiştir. Elçisine bu yüce görevi tevdi eden Cenâb-ı Hak, kullarına da Allah’a itâat ile Peygamber’e itâatin aynı olduğunu bildirmiş, ona tâbî olmalarını emretmiştir. Dolayısıyla dînin ana kaynağı sayılan Kur’ân-ı Kerîm’den sonra, Hz. Peygamber’e izâfe edilen söz, fiil ve takrîrler demek olan sünnet de dînin ikinci kaynağı olarak kabul edilmiştir. Nitekim indirilen âyetlerin Hz. Peygamber (s.a.v.) tarafından açıklanması, teorik olan kısımların sünnet vasıtasıyla pratiğe dönüşmesi sünnetin bu fonksiyonunu ortaya koymaktadır.

Kur’ân-ı Kerîm’in sonraki nesillere tevâtüren ulaşmasını sağlayan sahâbe, Hz. Peygamber’in sünnetini intikal ettirmek için de büyük gayret göstermiştir. Sahâbe, İslâm’ın kemâle erme sürecine şâhitlik etmiş, dînin emir ve yasaklarını bizzat Hz. Peygamber’den öğrenmiştir. Dînî buyrukların ilk muhatapları, teorik bilgilerin pratiğe dönüşmesinin ilk örnekleri de onlardır. Hz. Peygamber’in en hayırlı nesil olarak tavsîf ettiği bu nesli, doğru anlamak büyük önem taşımaktadır.

Sahâbe, Resûlullâh’ın eğitiminden geçen, ondan öğrendiği bilgileri hayatına tatbik eden ve bu öğrendiklerini sonraki kuşaklara aktaran bir nesildir. Böyle olunca dîni doğru anlamak ve yaşamak için onları dikkate almak kaçınılmaz olur. Ashâba kuşku ile bakmak ise Kur’ân’a, sünnete ve genel olarak İslâm’a zarar verecektir.

Bir sahâbî olarak Amr b. Âs da sahâbe arasında ve İslâm tarihinde önemli bir yere sahiptir. Önemi hem râvi hem de siyâsî bir kişilik olmasına dayanmaktadır. Bu husus dikkate alınarak bu çalışmada Amr b. Âs ele alınmış ve hem siyâsî kişiliği hem de rivâyetleri yönüyle araştırılmıştır. Amr b. Âs'a yönelik eleştiriler de çalışmada önemle üzerinde durulan hususlardan biri olmuştur.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında beni her daim destekleyen, çalışmam süresince yazdıklarımın her satırını okuyan, kusurlarımı büyük bir hoşgörü ile karşılayıp tashih eden, iyi bir akademisyen olmam hususunda tavsiyelerini benden esirgemeyen muhterem hocam ve danışmanım Doç. Dr. Mehmet Efendioğlu'na en içten saygı ve teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca tavsiyeleri ile çalışmama katkıda bulunan değerli jüri üyeleri kıymetli hocalarım Prof. Dr. Aynur Uraler ve Prof. Dr. Abdullah Hikmet Atan'a teşekkür ederim. Çalışmanın her aşamasında beni anlayışla karşılayan kıymetli eşime ve her daim yardımlarını gördüğüm aziz dostum Mücahit Karakaş'a şükranlarımı sunarım. Kitabın gözden geçirilmiş bu yeni baskısını üstlenen Fecr Yayınları'na da teşekkür ederim.

Abdullah ÇİMEN

Uşak 2024